GEMEENTE VELSEN

Wijkscan Zee- en Duinwijk

Gegevens over bewegen, leefbaarheid, zelfstandig wonen en meedoen

Colofon
Dit is een uitgave van
de gemeente Velsen (2016).

Postbus 465
1970 AL IJmuiden
T. 14 0255
E info@velsen.nl
www.velsen.nl

**Samenstelling,
foto's en redactie:**
Gemeente Velsen
Opmaak:
Mrs Peacock

Inhoudsopgave

Inleiding 5
Achtergrond 5
Leeswijzer 5
Zee- en Duinwijk in vogelvlucht 7

Thema 1.
Meer Velsenaren vitaal in beweging 9

Thema 2.
Wonen in een leefbare wijk 13

Thema 3.
Langer zelfstandig wonen in de wijk 17

Thema 4.
Alle inwoners doen mee 21

Inleiding

Voor u ligt een wijkscan van Zee-en Duinwijk, een woonwijk in de gemeente Velsen. Een wijkscan is een gebiedsanalyse: een overzicht van alle mogelijke gegevens van een woonwijk of een buurt.
Deze scan is gemaakt als onderdeel van het GIDS-project. GIDS staat voor Gezond in de Stad: een stimuleringsprogramma van het Rijk met als doel gezondheidsachterstanden in woonwijken aan te pakken. Voor Velsen is Zee- en Duinwijk als wijk uitgekozen.

Achtergrond

Deze wijkscan gaat over vier thema's die alles met gezondheid te maken hebben. Want 'gezond' is meer dan alleen 'niet ziek'. Er zijn heel veel factoren van invloed op gezondheid, bijvoorbeeld of mensen wel voldoende bewegen / sporten, hoe groen het is in een wijk en hoe veilig, hoe rijk of arm mensen zijn en hoe ze wonen.

Daarom hebben we de informatie over 'gezondheid' – het centrale begrip voor dit Gids-project – ingedeeld in vier thema's, die ook voortkomen uit gemeentelijke ambities.

De thema's zijn:

- Meer Velsenaren vitaal in beweging
- Wonen in een leefbare wijk (schoon, heel, veilig en sociaal)
- Langer zelfstandig wonen in de wijk
- Alle inwoners doen mee

De gemeente wil met samenwerkingspartners gerichte ondersteuning bieden aan inactieve inwoners.

Leeswijzer

De informatie uit de wijkscan komt uit verschillende informatiebronnen van de gemeente Velsen en van partijen met wie de gemeente samenwerkt.

Let op: Niet alle informatie is beschikbaar op het wijkniveau van Zee-en Duinwijk. Sommige informatie is alleen beschikbaar voor een groter gebied, namelijk op het niveau van IJmuiden en Velsen-Noord. Daarom moet vooral bij deze uitkomsten enige voorzichtigheid betracht worden als het gaat om het trekken van conclusies voor Zee- en Duinwijk.

De kwantitatieve data uit de wijkscan zijn in twee bijeenkomsten gedeeld met beroepskrachten en inwoners uit Zee-en Duinwijk. Zij hebben de wijkscan aangevuld met kwalitatieve informatie over gezondheidsachterstanden in Zee-en Duinwijk. Deze aanvullingen staan steeds na de kwantitatieve gegevens bij de verschillende thema's vermeld.

Inwoners hebben ook nog apart via Facebook gereageerd; zij noemden de belangrijkste problemen in de wijk en welke oplossingen zij daar voor zagen. Deze informatie is ook in deze wijkscan verwerkt.

De vier gekozen thema's zijn:

- **Meer Velsenaren vitaal in beweging**
- **Wonen in een leefbare wijk**
- **Langer zelfstandig wonen in de wijk**
- **Alle inwoners doen mee**

Geraadpleegde bronnen

Intern: Leefbaarheidsmonitor 2015, Velsen in Cijfers, Basis registraties Adressen en Gebouwen, Grootschalige Basiskaart Velsen, Woon Zorg en Welzijn monitor, Gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens , Werk Inkomen en Zorg.

Extern: Gezondheidsmonitor 2012,Kindermonitor 2013/2014, Jeugdmonitor 2013, Jeugdgezondheidsmonitor, Mobiliteitsmonitor, SCP, Rigo, Atlas, Centraal bureau voor Statistiek (incl. Stattline), ABF, Artive, RIVM, Vaam, Woningmarktonderzoek, Piaac.

Ook is er gebruik gemaakt van de kernlijst met indicatoren voor gezondheidsachterstanden vanuit het project Gezond in de Stad.

Zee- en Duinwijk in vogelvlucht

Om een beeld van Zee- en Duinwijk te krijgen, hebben we gekeken naar het soort woningen dat er staat, hoeveel mensen er wonen en hoe de bevolkingsopbouw is (leeftijden), hoe het met het inkomen is gesteld, en met de 'sociale status', die bestaat uit kenmerken als opleiding, positie op de arbeidsmarkt en aantallen alleenstaanden en migranten. Deze informatie vindt u hieronder.

De woonwijk

Zee- en Duinwijk bestaat uit twee wijken die voor de gemeente Velsen tamelijk nieuwe woongebieden zijn. De bebouwing dateert grotendeels uit de vijftiger en zestiger jaren.

Zeewijk is een naoorlogse uitbreidingswijk aan de westkant van IJmuiden. De wijk kenmerkt zich door relatief veel hoogbouw die het woonmilieu domineert. Zeewijk ligt dicht bij het strand en dicht bij de levendigheid en eetgelegenheden in het havengebied.

Duinwijk ligt ten zuiden van de Planetenweg in IJmuiden vlakbij Zeewijk. In deze buurt staan voornamelijk naoorlogse eengezinswoningen (huur en koop), nieuwbouw seniorenwoningen (bij het woonzorgcentrum De Moerberg) en portiekflats. Het is een rustige buurt en van veel groen voorzien als plantsoenen, sportterreinen en het duingebied.

Bewonersinformatie

In Zee- en Duinwijk wonen in totaal 9.848 inwoners, wat neerkomt op 14.6% van de totale bevolking van Velsen. De bevolking in de wijk krimpt licht als gevolg van vergrijzing en een vertrekoverschot uit de wijk.

Kijkend naar de bevolkingsopbouw dan zien we dat ouderen (65+) met 25% aandeel oververtegenwoordigd zijn, omdat in heel Velsen 19% van de inwoners ouder dan 65 jaar is. Qua trend zien we dat de vergrijzing in deze wijk de komende jaren verder doorzet.

Als we kijken naar de herkomst van de bevolking dan valt op dat 15% bestaat uit niet-westerse

"Doorgaan met blijven opbouwen, Stadspark is super!"

allochtonen. In Velsen gemiddeld is dit 8.2%. Qua huishoudgrootte kunnen we zeggen dat er relatief veel een- en twee persoonshuishoudens zijn. Koppelen we dit aan de trend van vergrijzing en hogere leeftijdsverwachting van vrouwen dan wekt dat de indruk dat vrouwen bij eenpersoons huishoudens oververtegenwoordigd zijn.

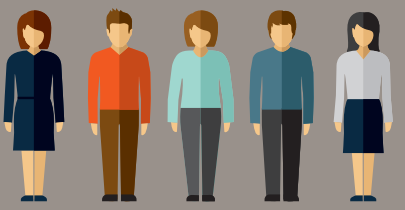
Verdeling inkomensgroepen
Van de ruim 5000 huishoudens die in Zee- en Duinwijk wonen, zijn vooral de hoge inkomens ondervertegenwoordigd t.o.v. heel Velsen (resp. 26% vs. 37%). Huishoudens die met hun inkomen vallen binnen de sociale huur (gezamenlijk belastbaar inkomen tot 33.000 euro per jaar) en de aandachtsgroep huurtoeslag zijn oververtegenwoordigd, resp. 59% vs. 48% in heel Velsen, en 30% vs. 25%.

Gemiddeld inkomen
Het gemiddeld inkomen per persoon in Zee- en Duinwijk ligt met € 20.400 een stuk lager dan in de totale gemeente Velsen (€ 23.500).

Sociale status
De sociale status van een wijk is afgeleid van de kenmerken als opleiding, inkomen en positie op de arbeidsmarkt en hangt ook samen met het aandeel alleenstaanden en aandeel migranten. Mensen met een hogere sociale status worden ouder en genieten langer van een goede gezondheid dan mensen met een lagere sociale status. Zee- en Duinwijk valt net binnen de criteria van een wijk met een lagere sociale status.

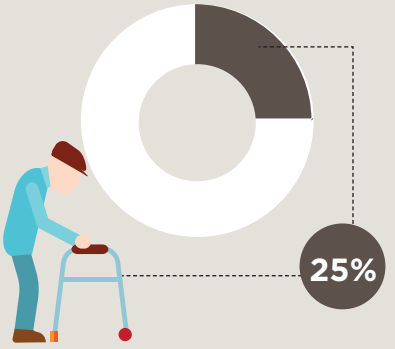
De Wijkscan

Aantal inwoners

9.848

Ouderen in de wijk
mensen ouder dan 65

15% niet-westerse allochtonen

Veel één- en twee-persoons huishoudens

Gemiddeld inkomen

€ 20.400

Thema 1

Meer Velsenaren vitaal in beweging

De gemeente Velsen wil met een wijkgerichte en integrale aanpak de gezonde leefstijl van inwoners helpen verbeteren. Overgewicht en onvoldoende beweging zijn twee van de sterkst groeiende problemen voor de volksgezondheid in Nederland. Onvoldoende beweging en een ongezonde leefstijl hebben een negatief effect op de gezondheid en het individuele welzijn. De gemeente wil met samenwerkingspartners gerichte ondersteuning bieden aan inwoners die niet actief (genoeg) zijn. De sportverenigingen spelen een belangrijke rol (maatschappelijke functie) om meer Velsenaren vitaal in beweging te krijgen en te houden.

Bewegen

Vooraf: zoals in de inleiding al aangegeven is de informatie van de GGD alleen beschikbaar op het niveau van IJmuiden en Velsen Noord en dus niet tot op het niveau van Zee en Duinwijk.
Daarom moeten we met name bij deze uitkomsten enige voorzichtigheid betrachten bij het trekken van conclusies voor Zee- en Duinwijk.

Volwassenen

In IJmuiden en Velsen-Noord voldoet 61% van de volwassenen en 71% van de ouderen aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen. In de overige wijken in Velsen is dit 64% en 70%. De Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB) is de meest gangbare norm om te bepalen of iemand voldoende beweegt. Uitgangspunt voor de norm is minimaal vijf dagen per week minstens 30 minuten matig intensieve lichamelijke activiteit. Dit kan dus gaan om sporten maar ook om andere vormen van bewegen zoals bijv. wandelen, traplopen en fietsen.

In IJmuiden en Velsen-Noord heeft 12% van de volwassenen en 35% van de ouderen minimaal één beperking in gehoor, zicht of mobiliteit.
Dit ligt hoger dan in de overige wijken waar deze percentages op 7% en 28% liggen. Een waarschijnlijke verklaring hiervoor is de hoge leeftijd van de inwoners in IJmuiden en Velsen-Noord.

In IJmuiden en Velsen-Noord is 44% van de volwassenen en 76% van de ouderen voor minimaal één chronische aandoening onder behandeling bij een arts. Deze percentages liggen ook hoger dan in de overige wijken van Velsen (40% en 75%).
Ook hier lijkt vergrijzing van de wijk dit verhoogde percentage te verklaren.

“Volkstuintjes in de buurt, waardoor kinderen zien hoe gezond eten groeit.”

Jongeren

In IJmuiden en Velsen-Noord beweegt 73% van de kinderen en 61% van de jongeren minstens 1 uur per dag. Dit ligt lager dan in de overige wijken van Velsen, waar dit respectievelijk 81% en 72% is. Ook zien we dat in IJmuiden en Velsen-Noord 38% van de kinderen en 55% van de jongeren minstens 2 uur per dag achter de tv of computer zit, wat ook weer hoger ligt dan in de overige wijken (34% en 50%).

Sportparticipatie

Volwassenen

Het aandeel inwoners dat sport in Zee- en Duinwijk ligt met 71% iets onder het gemiddelde van heel Velsen (74%), maar laat wel een stijgende lijn zien. Een andere positieve ontwikkeling is dat de sportdeelname in Zee- en Duinwijk toeneemt. Die is van 64% in 2011 opgelopen naar 71% in 2015.

Jongeren

In IJmuiden en Velsen-Noord is 78% van de kinderen en 68% van de jongeren lid van een sportvereniging. In de overige wijken is dit 89% en 84%. De gemeente Velsen stimuleert het bewegen van haar inwoners in Zee-en Duinwijk door de inzet van drie buurtsportcoaches.
Eén buurtcoach richt zich specifiek op volwassenen en twee op de jeugd.
Bij de volwassenen ligt de prioriteit bij de postcodegebieden 1972, 1973, 1974 en 1975 met als doel om inactieve volwassenen in beweging te krijgen. (Een deel van postcodegebieden 1973 en 1974 ligt in Zee-en Duinwijk.)

De buurtsportcoaches jeugd hebben o.a. de volgende projecten onder zich om bewegen onder jongeren te stimuleren:

- het sportimpuls project ‘Sport in de wijk’ (vanaf december 2015). Dit richt zich op jongeren van 15 tot 20 jaar. Samen met een andere buurtsportcoach organiseren zij ook sportactiviteiten voor St. Telstar Thuis in de Wijk zoals de Telstar Street League, een voetbaltoernooi op trapveldjes in de wijk.
- het sportimpuls project ‘Schooljudo’ voor alle basisscholen in IJmuiden en Velsen-Noord.

Daarnaast hebben de buurtsportcoaches tot taak om sportverenigingen duurzaam te versterken, realiseren ze sport- en beweegaanbod op brede school De Zefier (waar ook een beweegplein is) en bij sportverenigingen en openbare ruimtes. Bovendien doet De Zefier ook mee aan het lesprogramma ‘Ik lekker fit’ om een vignet de gezonde school binnen te halen. Daarnaast biedt de gemeente Velsen sportstimulering →

aan, bijvoorbeeld door de Jeugdsportpas aan te bieden en via schoolsporttoernooien. Dit alles moet inwoners stimuleren tot meer bewegen. De buurtsportcoaches hebben hier ook een taak in.

Waardering voor voorzieningen

De waardering voor de sportvoorzieningen is in Zee- en Duinwijk met een 7.6 iets hoger dan gemiddeld voor Velsen (7.4). De reden daarvoor is waarschijnlijk dat veel (sport-)voorzieningen in of vlakbij de wijk te vinden zijn, zoals sporttereinen, sporthallen en het zwembad.

Ook de recreatiemogelijkheden in de wijk worden relatief hoog gewaardeerd, aangezien 73% van de inwoners aangeeft (zeer) tevreden te zijn. De bestaande recreatievoorzieningen zoals strand (7 vs. 7.3), Spaarnwoude (7.8 vs. 7,5) en Nationaal Park Zuid- Kennemerland (beiden 8.0) krijgen een gemiddelde of een iets hogere waardering op een schaal van 1 - 10 vergeleken met het cijfer van een gemiddelde inwoner van Velsen. Inwoners zijn dus tevreden met de recreatiemogelijkheden in de nabije omgeving. Reden voor de positieve waardering is waarschijnlijk de gunstige locatie van de wijk ten opzichte van de recreatiegebieden.

Een aantal quotes uit de wijk

Kinderen zitten steeds vaker binnen, achter de laptop, spelcomputer, smartphone e.d., omdat er weinig te spelen valt buiten aan leuke, uitdagende speeltoestellen.

Bewegen kan verbinden, in gesprek.

Iets aanbieden wat men kan en laagdrempelig is.

Grootste gezondheidsproblemen bij volwassenen zijn: overgewicht, verslaving (roken, drank, drugs), hart- en vaatziekten, diabetes en psychische problemen. Bij kinderen: overgewicht.

Sporten past niet in iedere cultuur; diversiteit bieden, aansluiten bij behoeften en mogelijkheden.

Financiële ondersteuning is mooi, maar men moet wel komen en gemotiveerd zijn. Hoe 'pak' je mensen, hoe haak je ze aan?

Sporten moet laagdrempelig zijn, ook qua geld.

Onbekend maakt onbemind.

Overgewicht

In IJmuiden en Velsen-Noord heeft 52% van de volwassenen en 69% van de ouderen overgewicht. Dit ligt hoger dan in de overige wijken van Velsen, waar dit respectievelijk 43% en 48% is. In postcode-gebied 1974 (dat deels in Zee- en Duinwijk ligt) heeft 23.5% van de kinderen overgewicht of obesitas. In heel Velsen in dit 16%.

Het is bekend dat mensen met een lagere sociaal-economische status meer overgewicht hebben. Dit geldt ook voor kinderen van alleenstaande ouders en kinderen die in de stad wonen, in tegenstelling tot op het platteland (Liem, 2010). Mensen met een lagere sociaaleconomische status hebben meer belemmeringen om voor gezond eten en bewegen te kiezen dan personen met een hogere sociaaleconomische status.

Schoolpleinen

Inrichting en onderhoud van schoolpleinen is in de gemeente Velsen de verantwoordelijkheid van de scholen/schoolbesturen. Er is in de wijk een beweegplein, dat ook buiten schooltijd toegankelijk is voor inwoners uit de wijk en waar de buurtsportcoach verschillende activiteiten organiseren. Naast het schoolplein van de Pleiaden ligt het Cruijff court, een groot trapveld waar veel gevoetbald wordt.

Aandachtspunten en knelpunten

Beroepskrachten in de wijk geven aan dat geldgebrek vaak een rol speelt bij lage sportparticipatie. Ook schijnt het niet bij iedereen in de wijk (zowel professionals op gebied van sport als inwoners zelf) bekend te zijn dat je financiële ondersteuning kunt krijgen van de gemeente. Daarnaast zijn er geluiden uit de wijk dat het nog niet zo eenvoudig is dit aan te vragen.

Motivatie vanuit de burgers zelf om te bewegen speelt soms ook een rol. Men moet zelf wel willen. Tot slot geven de beroepskrachten aan dat er diversiteit nodig is in aanbod om inwoners te stimuleren te gaan bewegen en sporten.
Zo hebben inwoners met een andere culturele achtergrond en ouderen hun eigen behoeften en fysieke mogelijkheden.

Bronnen:

- GGD Gezondheids-monitor volwassenen en ouderen 2012 Leefbaarheids-monitor
- Kindermonitor 2014 GGD Kennemerland en Jeugdmonitor 2013 Emovo GGD Kennemerland
- Gezondheidsmonitor 2012 en jeugd-gezondheidszorg 2012 en 2013

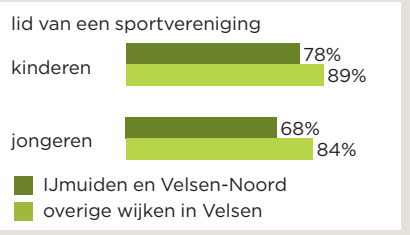
Meer Velsenaren vitaal in beweging

Bewegen in IJmuiden en Velsen-Noord

Behandeling door de arts voor minimaal één chronische aandoening

Sportparticipatie en waardering voor voorzieningen

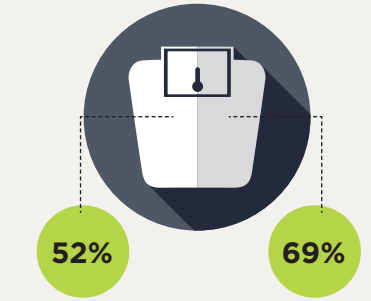

Waardering voor voorzieningen

7,6

Overgewicht

Dit ligt hoger dan in de overige wijkenvan Velsen waar dit respectievelijk 48% en 43% is.

Thema 2

Wonen in een leefbare wijk

Schoon, heel, veilig en sociaal

Wonen in een wijk waar de omgeving schoon, heel, veilig en sociaal is, dat is waar het thema wonen in een leefbare buurt om gaat. Uit onderzoek blijkt dat een leefbare wijk de participatie, zelfredzaamheid en ontwikkeling van bewoners in een wijk vergroot. Een leefbare buurt draagt ook bij aan gezondere bewoners.

Wonen in een leefbare wijk gaat verder dan alleen de fysieke omgeving (opruimen rommel, schoonhouden openbare ruimte en repareren van objecten in de omgeving). Het gaat ook om leefbaarheid en veiligheid in de eigen sociale leefomgeving (interactie tussen mensen onderling), zowel in de buurt als in huis.

Inrichting openbare ruimte

In Zee- en Duinwijk liggen de meeste vierkante meters sportterrein per inwoner. Ook speelterreinen zijn goed vertegenwoordigd in Zee- en Duinwijk (1,11 m^2 per inwoner) t.o.v. heel Velsen (1,19 m^2 per inwoner). Het aantal vierkante meters voetpad per inwoner in Zee- en Duinwijk loopt iets achter bij Velsen; dit is te verklaren door de hoogbouw. De wijk wordt met steden als Haarlem en Amsterdam verbonden door drie buslijnen (3, 75 en 82). Deze bussen bedienen ook andere wijken in Velsen.

Verontreiniging en geluidsoverlast

IJmuiden ligt in het gebied met hoogste concentratie fijnstof afkomstig van basismetaalindustie. In IJmuiden en Velsen-Noord heeft 64% van de volwassen en 48% van de ouderen last van geluidshinder. Voor de overige wijken in Velsen is dit 68% en 51%.

Veiligheid

Kinderen

Het valt op dat in IJmuiden en Velsen-Noord kinderen meer negatieve ervaringen hebben met pesten; 14% van de 8- tot 11-jarigen en 8% van 12- tot 16-jarigen wordt structureel gepest. In de overige wijken liggen deze percentages op 9% en 4%. Wel geldt voor alle wijken een afname van deze percentages ten opzichte van 4 jaar geleden.

In IJmuiden en Velsen-Noord heeft 10% van de jongeren van 12-16 jaar ooit een ongewenste seksuele ervaring gehad. Ook dit percentage ligt dit hoger dan de 5% in de overige wijken in Velsen. Deze percentages zijn vanaf 2009 stabiel voor alle wijken in Velsen.

In IJmuiden en Velsen-Noord is 13% van de jongeren van 12-16 jaar ooit gediscrimineerd. Dit is flink hoger dan in de overige wijken in Velsen, waar dit 5% is. Trendgegevens ontbreken hier. De wijk scoort hoger op mishandeling. Van de jongeren van 12-16 jaar zegt 7% geestelijk en 2% lichamelijk te worden mishandeld. In de overige wijken is dit 4% en 2%.

In IJmuiden en Velsen-Noord voelt 33% van de jongeren van 12-16 jaar zich wel eens onveilig; dit ligt op het niveau van de overige wijken in Velsen (31%). Deze percentages zijn ten opzichte van 2009 gedaald, toen lag dit in alle wijken van Velsen op 41%.

Volwassenen en ouderen

Volgens de leefbaarheidsmonitor (2015) geeft 26% van de inwoners van Zee- en Duinwijk aan zich soms of vaak onveilig te voelen in de eigen buurt (vs. 17% in heel Velsen).
In IJmuiden en Velsen-Noord is 13% van de volwassenen en 5% van de ouderen ooit slachtoffer geweest van huiselijk geweld. Dit ligt ook weer hoger dan in de overige wijken in Velsen waar dit van toepassing is voor 6% van de volwassenen en 2% van de ouderen.

"Er zijn sociale problemen, de mensen leven op zichzelf. Er is te weinig aandacht voor buurtvorming. Ouderen vereenzamen"

Slachtoffers criminaliteit

In de Leefbaarheidsmonitor 2015 is slachtofferschap van criminaliteit onderzocht. De vraag was of inwoners van Velsen de afgelopen 12 maanden slachtoffer zijn geworden van een aantal veelvoorkomende delicten of delicten met een grote impact op de personen of de leefomgeving. Slachtofferschap van veelvoorkomende delicten in Zee- en Duinwijk ligt voornamelijk rond of onder het gemeentelijk gemiddelde. Vernieling is het grootste probleem. Delicten die boven het gemeentelijk gemiddelde uitspringen zijn bedreiging (8% in Zee- en Duinwijk en 4% in Velsen) en fietsendiefstal (13% resp. 10%). Net als voor heel Velsen geldt dat ook in Zee- en Duinwijk de meeste mensen slachtoffer zijn geworden van vernieling van auto's (22%) en van vernieling anders dan van auto's (13%).

Jeugdoverlast

Jeugdoverlast is van alle tijden en komt bijna in iedere wijk voor. Ook in Zee- en Duinwijk zijn jongeren in beeld die hinderlijk, overlastgevend of crimineel gedrag vertonen. De samenstelling van de groepen wisselt en hetzelfde geldt voor de aard van de overlast.

In 2014 is er een groep als overlastgevend geclassificeerd. Deze groep had een kern van ongeveer negen à tien jongeren die criminele feiten gepleegd hebben. Ze komen niet allemaal uit Zee- en Duinwijk, maar het is wel een plek waar ze samenkomen. Echter niet alleen daar. We zien de laatste jaren een ontwikkeling dat de jongeren in steeds wisselende samenstelling op verschillende plekken buiten rondhangen.

De politie, stichting Welzijn, Streetcornerwork en de Gemeente (o.a.) besteden intensief aandacht →

aan jeugd en veiligheid in de wijk, zodat het patroon wordt doorbroken van (groepen) jongeren die hinderlijk, overlastgevend of crimineel gedrag vertonen. Betrokken samenwerkingspartners hebben in de zomer van 2015 een convenant afgesloten om persoonsgegevens uit te wisselen. Ook heeft de gemeente sinds 2015 een netwerkcoördinator jeugd in dienst die de aanpak coördineert van de jongeren uit jeugdgroepen. Eind 2015 is een nieuwe Jeugdontmoetingsplek (JOP) geopend in Zee- en Duinwijk.

Psychosociale problemen

Kinderen

In IJmuiden en Velsen-Noord heeft 23% van de kinderen in de basisschoolleeftijd en 21% van de 12- tot 16-jarigen een matig of hoog risico op psychosociale problemen. In de overige wijken in Velsen is dit 15% en 12%. Vergeleken met de meting uit 2009 zien we voor alle gebieden een hoger percentage.
Voor jongeren van 12 tot 16 jaar geldt dat 25% een verhoogd risico heeft op depressieve klachten.

In de overige wijken in Velsen is dit 22%.
Ook hier zien we een hoger percentage t.o.v. de meting van 2009.

In IJmuiden en Velsen-Noord heeft 22% van de jongeren van 12-16 jaar in het afgelopen jaar serieus gedacht om een einde aan zijn leven te maken en 5% heeft hier ook een poging toe gedaan. Ook dit ligt hoger dan in de overige wijken van Velsen (16% en 3%). Deze percentages zijn t.o.v.de meting van 2009 redelijk stabiel voor alle wijken.

Volwassenen en ouderen

In IJmuiden en Velsen-Noord heeft 39% van de volwassenen en 36% van de ouderen een matig of hoog risico op een angststoornis of depressie.
In de overige wijken in Velsen is dit 33% en 35%.
In IJmuiden en Velsen-Noord voelt 39% van de volwassenen en 49% van de ouderen zich eenzaam. Respectievelijk 7% en 10% voelt zich (zeer) ernstig eenzaam. Dat is relatief hoog, vergeleken met de overige wijken in Velsen, waar 25% van de volwassenen en 40% van de ouderen zich eenzaam voelt, en 3% en 6% (zeer) ernstig eenzaam.

Overlast

In Zee-en Duinwijk ervaren de inwoners ten opzichte van de hele gemeente relatief veel fysieke verloedering, vooral in de vorm van hondenpoep en rommel op straat. Dit neemt toe, vergeleken met 2103. Daarentegen ervaart men relatief weinig verkeersoverlast. Wel wordt er een lichte toename ervaren van de overlast door vermogensdelicten (fietsendiefstal uitgezonderd). Hetzelfde geldt voor het ervaren van overlast door omwonenden. Dit kan deels verklaard worden doordat de wijk relatief veel etagewoningen kent, die nog geen goede geluidsisolatie hebben en dus gehorig zijn.

Opvallend is dat fietsendiefstal en bedreiging er niet uit springen bij ervaren overlast, terwijl het slachtofferschap hiervan wel hoger is dan het gemeentelijk gemiddelde.

Aandachtspunten en knelpunten

Beroepskrachten uit de wijk geven aan dat

armoede in gezinnen en schaamte daarover een van de belangrijkste aandachtspunten is bij het thema leefbaarheid. Grote gezinnen zijn klein behuisd en alleenstaande moeders staan erbij de opvoeding alleen voor. Er zijn ook kinderen die zonder eten naar school komen.

Een ander aandachtspunt in Zee-en Duinwijk is de lage cohesie in de wijk. Onbekendheid en onbegrip voor elkaar maakt dat de inwoners op een eigen 'eiland' leven. Dit wordt deels veroorzaakt door cultuurverschillen in de brede zin van het woord, zowel in afkomst als in leeftijd.

Zee- en Duinwijk heeft veel speel- en recreatiegelegenheid, maar de belangrijkste speeltuin dreigt weg te gaan. Hierdoor missen kinderen plek voor beweging, ontwikkeling en samenkomen. Dit geldt ook voor de ouders.

Een aantal quotes uit de wijk

Gezinnen zijn 'vaak' afhankelijk van de voedselbank of hebben het niet breed. Als er op de peuterspeelzaal gevraagd wordt om fruit mee te geven omdat er samen fruit gegeten wordt, kopen ouders daarvoor dan vaak één appel.

Er is vervuiling op straat en dan met name zwerfvuil en overlast door meeuwen (die gevoerd worden).

De speeltuin heeft meerdere functies.
Veel kinderen wonen in flats en kunnen in de speeltuin lekker bewegen en spelen. De speeltuin is goedkoop en dichtbij, wat belangrijk is voor de ouders die geen vervoer hebben naar bijvoorbeeld de Veilige Haven. Ouders ontmoeten elkaar in de speeltuin en hebben zo ook hun sociale contacten.

Eenderde van de inwoners meldt als gezondheidsprobleem luchtvervuiling door Tata Steel en door auto en brommers.

Er is eenzaamheid, er zijn psychosociale problemen, depressie en armoede.

Bronnen:

- 2015 GBVK
- Gezondheidsmonitor GGD Kennemerland 2012
- Kindermonitor en jeugdmonitor GGD 2013/2014
- Leefbaarheidsmonitor 2015
- Kindermonitor en jeugdmonitor 2013/2014
- Gezondheids-monitor2012

Leefbare wijk

Veiligheid

Jongeren van 12 tot 16 jaar

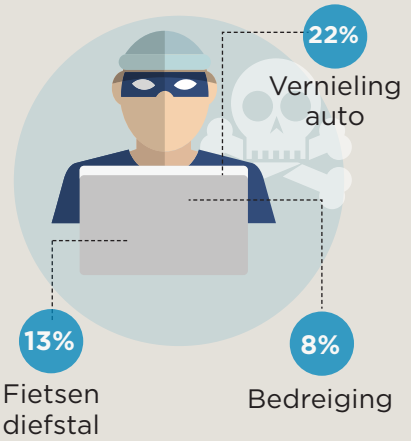

13% ooit gediscrimineerd

33% voelt zich wel eens onveilig

Criminaliteit

Psycho-sociale problemen

Jongeren van 12 tot 16 jaar

21% matig tot hoog risico

22% gedachten over zelfdoding

25% verhoogd risico op depressie

Thema 3

Langer zelfstandig wonen in een wijk

Mensen die zorg en ondersteuning nodig hebben, willen en kunnen steeds langer zelfstandig wonen. Ouderen bijvoorbeeld gaan niet meer naar een verzorgingshuis, zoals vroeger. Ook bij vele andere zorgvragen is de eerste oplossing 'zorg aan huis'. Nieuwe wetgeving ondersteunt deze trend.
In grote lijnen gaat het om ouderen en om mensen met psychiatrische problemen. Ook uit deze groep gaan steeds meer mensen de komende jaren zelfstandig wonen.

Voor al deze mensen is van alles nodig om dit mogelijk te maken zoals geschikte woningen, een passend aanbod in zorg, goede informatie, betaalbare oplossingen, bereikbare en passende welzijnsmogelijkheden en nabijgelegen voorzieningen als winkels. De gezondheid van deze inwoners is zeer belangrijk. Immers: hoe gezonder zij blijven, hoe langer en beter ze zelfstandig kunnen blijven wonen. Al dan niet met zorg op maat.

Voorkeurswijken

Zee- en Duinwijk staat op nummer 1 als eerste voorkeurswijk om te wonen in Velsen en op de vierde plek als tweede voorkeur, volgens het woningmarktonderzoek uit 2014 (trendinformatie ontbreekt). Dit lijkt in eerste instantie een wat verrassend gegeven als we zien dat inwoners relatief veel verloedering in de wijk ervaren.

"**Organiseer een inloopochtend voor ouderen** met een kopje koffie of voor informatie & cursussen."

Mogelijke verklaringen hiervoor zouden kunnen zijn het feit dat er relatief veel in de wijk geïnvesteerd is en dat de ligging goed is (veel groen en aan de rand van een natuurpark).

Samenstelling woningvoorraad

In Zee-en Duinwijk staan relatief veel appartementen (vroeg-naoorlogs en jaren 60-70) in vergelijking met heel Velsen (68% t.o.v. 36%). Van alle woningen is 24% een portiekflat (vs. 14% voor heel Velsen). We zien dat 67% van de totale woningvoorraad wordt gehuurd (vs. 45% voor heel Velsen). In 61% van de totale voorraad betreft het sociale huur (vs. 34% voor heel Velsen). Kijkend naar de koopwoningen zien we uiteraard

een ondervertegenwoordiging: 13% van de woningen heeft een waarde van maximaal € 200.000 en 2% een waarde van boven de € 350.000 (in heel Velsen is dat 16% resp. 10%). Vooral in het zuidwesten van de wijk staan recentere woningen.

Geschikt wonen

In 2011 was Zee- en Duinwijk de wijk met relatief de meest geschikte woningen en grootste potentie aan gelijkvloerse (0-treden) woningen: 34% tegenover 16% in heel Velsen. Dit komt door het hoge aantal appartementen in de wijk waarvan circa 50% een lift heeft. Veel woningen zijn in het bezit van corporaties (66% t.o.v. 37% in heel Velsen). Voor eengezinswoningen (31%) geldt dat deze bijna allemaal onmogelijk aan te passen zijn voor fysieke beperkingen. Ze zijn te klein, er is geen ruimte voor primaire functies op de begane grond of voor een traplift.

Betaalbaar wonen

Uit een onderzoek naar 'betaalbaar wonen' blijkt dat vooral huurders in eengezinswoningen per maand geld tekort komen. Dit geldt voor alle wijken in Velsen.

Bewoners van Zee- en Duinwijk hebben gemiddeld de hoogste woonquote; dit is het percentage van het inkomen dat opgaat aan huur, energie en gemeentelijke heffingen. Op dit moment varieert het van 28% voor meergezinswoningen (M) tot 37% voor eengezinswoningen (E). In Velsen is dit gemiddeld 28% (M) en 34% (E). Verwacht wordt dat de huurquotes sterk zullen stijgen als corporaties de huren optrekken naar de streefhuur.

Zo blijkt in het onderzoek dat de toekomstige scheefhuur in sommige gevallen 30 procent hoger zou komen te liggen. Het betaalbaar-heidsonderzoek is een moment-opname. Beleidsontwikkelingen bij corporaties op basis van dit betaalbaarheidsonderzoek kunnen inmiddels tot een ander beeld leiden. →

Vooral gezinnen en samenwonenden tot de AOW-leeftijd uit de sociale doelgroep hebben gemiddeld gezien moeite om maandelijks genoeg geld over te houden om sociaal mee te kunnen doen. Wonen in een appartement is voor hen betaalbaarder dan een eengezinswoning. Onder de 'sociale doelgroep' vallen mensen die recht hebben op een sociale huurwoning op grond van hun inkomen.

Bijstand en Wmo

In Zee- en Duinwijk heeft 5% van de inwoners een bijstandsuitkering, een twee keer zo hoog percentage dan in heel Velsen. Ook het aantal WAO-uitkeringen is hoog met 7% versus 5.5% in heel Velsen. Het aantal Wao-uitkeringen is ook hoog; dit wordt verklaard door de vergrijzing in de wijk (39% vs. 22.5% voor heel Velsen). Er

Aandachtspunten en knelpunten uit de wijk

Het aantal zorgmijders wordt gezien als het grootste probleem in de wijk. Gebrek aan financiële middelen, kennis en vraagverlegenheid maakt dat veel mensen pas laat bij zorgverleners in beeld komen. Op dat moment zijn er vaak al grote gezondheidsproblemen. Door toenemende zorgkosten en eigen bijdragen wordt dit probleem verergerd. Hulpverleners kunnen door gebrek aan tijd moeilijker het vertrouwen winnen en hen begeleiden naar de juiste zorg en ondersteuning.

Gebrek aan kennis en financiële draagkracht staan in relatie tot het mijden van zorg. Er is een groep met onvoldoende kennis over goed gezondheidsgedrag. Ook heeft niet iedereen inzicht in waar zij terecht kunnen met hun vragen of problemen. Er moet daarnaast steeds meer via internet geregeld worden. Niet iedereen kan dit. Daarnaast ontbreekt het veel mensen aan de financiële middelen om zaken voor elkaar te krijgen. Dit is een belemmering voor de zelfstandigheid.

Ontmoeting is het tweede knelpunt. Het gebrek aan een sociaal netwerk kan leiden tot eenzaamheid. Fysieke ontmoetingspunten die steeds vaker verdwijnen en bestaande ontmoetingscentra die niet voldoende toegankelijk of uitnodigend zijn.

Een belangrijke voorwaarde om langer zelfstandig te wonen in de wijk is **een goed sociaal netwerk**. Veel mensen in Zee- en Duinwijk hebben een beperkt sociaal netwerk. Veel ouderen zijn sterk afhankelijk van hun kinderen. Daarnaast is er een toenemende groep **alleenstaande ouderen**, ook in de psychiatrie. Dit wordt gezien als extra kwetsbare doelgroep. **Eenzaamheid** is daarom een wezenlijk probleem in de wijk. Het sociaal wijkteam heeft onderzoek gedaan naar eenzaamheid. Zij signaleren dat veel mensen een drempel ervaren om deel te nemen aan allerlei activiteiten. Sommigen hebben daarnaast liever een maatje dan een groepsactiviteit.
De drempel om aan activiteiten deel te nemen vraagt van professionals van ontmoetingscentra de vaardigheid om mensen te verbinden en mensen zich thuis te laten voelen. Er is behoefte aan laagdrempelige ontmoetingsplekken. Deze behoefte komt niet alleen vanuit eenzame ouderen. Eenzaamheid leeft ook bij andere doelgroepen.

Als het gaat om eenzaamheid worden ook bewonerscommissies in flats benoemd. Zij hebben vaak oog voor wat er binnen een complex gebeurt. Bewonerscommissies zijn er echter niet altijd of zijn sterk vergrijsd.

Om eenzaamheid te voorkomen en te verhelpen zijn ontmoetingsplekken van groot belang. Juist **ontmoetingsplekken** zonder stempel zijn belangrijk, zoals de bankjes bij het winkelcentrum Zeewijk. In de nieuwe plannen is echter geen ruimte voor de bankjes. Dit is een grote zorg van de deelnemers.

Ontmoetingsplekken moeten leuke plekken zijn, niet alleen voor ouderen. Veel buurtcentra zien er niet gezellig uit en zijn naar binnen gericht, in plaats van naar buiten. Het nodigt daarom niet uit om er naar toe te gaan. Juist de combinatie van bijvoorbeeld kinderen en ouderen wordt positief gezien.

Geschikt wonen is een derde knelpunt met meerdere kanten. Enerzijds zijn er grote gezinnen die in kleine woningen wonen. Aan de andere kant wordt er ook een voorbeeld genoemd van een gezin in een aangepaste, ruime eengezinswoning dat graag kleiner wil wonen. Deze kleine woningen zijn echter vaak duurder dan de huidige woning, waardoor dit geen optie is.
Tegelijkertijd wordt ook benadrukt dat verhuizen voor ouderen en voor mensen met een psychiatrische achtergrond een traumatische gebeurtenis kan zijn. Deze groep is waar nodig gebaat bij woningaanpassingen en goed onderhouden woningen.

zijn 911 personen met een Wmo-voorziening en dat is 20% van het totaal in Velsen. Een deel van bovengenoemde cijfers kan verklaard worden doordat er in de wijk meer sociale huurwoningen staan, wat leidt tot een bepaalde selectie van bewoners.

En de vergrijzing in de wijk is tevens een verklaring voor het hoge aantal personen met een Wmo-voorziening.

Bronnen:

- Woon enquête Velsen 2014
- WOZ en corporaties 2014 en BAG Gemeente Velsen 2015
- Quicksan 'Geschikt wonen is Velsen' 2011
- Atrive 2015
- Afdeling Werk, Inkomen & Zorg Gemeente Velsen

Langer zelfstandig wonen

Woningtypes

- **68%** appartementen
- **24%** portiekflats
- **67%** huurhuizen
- **61%** sociale huur
- **66%** corporatiebezit
- **31%** eengezinswoningen die niet aan te passen zijn

Woonquotes

Geld dat opgaat aan huur, energie en gemeentelijke heffingen

28% bij meer-gezinswoningen

37% bij een-gezinswoningen

Bijstand en Wmo

Thema 4

Alle inwoners doen mee

De gemeente Velsen wil dat haar inwoners zelfstandige burgers zijn, die allen op hun manier actief deel uitmaken van de samenleving en zowel sociaal als economisch zelfredzaam zijn. Participatie bevordert de gezondheid van burgers.

Wij gaan daarbij uit van eigen kracht van de inwoners, hun netwerk en de omgeving. Waar nodig stimuleren we activiteiten die gericht zijn op het versterken van de eigen kracht van de inwoners en hun netwerk. Ook de actieve burgers worden uitgenodigd om hier een rol in te spelen. Uitgangspunt is dat iedere burger een talent heeft en iets zou kunnen betekenen voor een ander.

Deelname cultuur

Het zelf actief bezig zijn met een of meer kunstvormen in Zee-en Duinwijk ligt met 17% iets onder het gemeentelijk gemiddelde (19%). Het bezoek aan theater, concert of museum in of buiten de gemeente is met 61% relatief laag ten opzichte van de totale gemeente (71%).

Het bezoek aan cultuur binnen Velsen (museum, schouwburg of bibliotheek) is wat afgenomen en ligt met 50% eveneens iets onder het Velsens gemiddelde (54%).

Mantelzorgers

Het aantal vrijwilligers neemt gestaag toe in Zee- en Duinwijk en ligt op het gemeentelijk gemiddelde (39%). Hetzelfde kan gezegd worden van het aantal mantelzorgers, dat 27% bedraagt (23% in 2011). In IJmuiden en Velsen-Noord voelt 14% van de volwassen mantelzorgers en 20% van de oudere mantelzorgers zich zwaar belast door het geven van mantelzorg.

Initiatieven in de wijk

In de wijk is in de afgelopen 5 jaar één keer een formeel verzoek voor een wijkinitiatief bij de gemeente ingediend. Ervaringen bij het wijkplatform geven hetzelfde beeld. Wel is er zoals

“Houd de wijk leefbaar! Knap wat oud en vies is op. Likje verf, mooie beplanting. Zwerfvuil opruimen.”

al eerder vermeld een jeugdontmoetingsplek (JOP) voor jongeren in de wijk geopend.

Laaggeletterdheid

(moeite met lezen en schrijven)
Kenmerken die laaggeletterdheid voorspellen zijn geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, opleidingsrichting, arbeidsmarktstatus, beroepsprestige en land van herkomst. Er is sprake van laaggeletterdheid als de score lager is dan 225. De gemiddelde score in Velsen ligt op 290, dat is rond het landelijk gemiddelde van 284. Het percentage laaggeletterden in Velsen wordt geschat op 9.1%.

Gezien de verschillen in opleiding en inkomen binnen de kernen en wijken in Velsen kunnen we aannemen dat de laaggeletterdheid in de Zee- en Duinwijk op of wellicht iets boven het gemiddelde ligt. Maar omdat er geen informatie beschikbaar is op wijkniveau kunnen we deze aanname niet hard maken.

Roken en drinken

Jongeren

In IJmuiden en Velsen-Noord rookt 10% van de jongeren wat dicht aanligt tegen de 9% voor heel Velsen. Het alcoholgebruik ligt ook in de buurt van percentages over de overige wijken (35% vs. 38%). In IJmuiden en Velsen-Noord heeft 24% van de jongeren in de afgelopen maand overmatig alcohol gedronken. Dit houdt in 'binge-drinken': het drinken van vijf of meer glazen tijdens één gelegenheid. In de overige wijken was dit 27%.

We kunnen dus concluderen dat op het gebied van roken en drinken er geen grote verschillen zijn tussen IJmuiden en Velsen-Noord en de overige wijken.

Volwassenen

In IJmuiden en Velsen-Noord roken volwassenen meer[1] dan in de overige wijken (32% vs. 19% van de volwassenen en 15% vs. 12% van de ouderen). In IJmuiden en Velsen-Noord is 6% van de volwassenen een zware roker[2]. In de overige wijken in Velsen is dit 3%. Voor ouderen zijn de aantallen te klein om een percentage te kunnen geven.
In IJmuiden en Velsen-Noord drinkt 10% van de volwassenen en 7% van de ouderen overmatig[3]. In de overige wijken is dit 11% en 12%. In IJmuiden en Velsen-Noord kan 13% van de volwassenen en 8% van de ouderen gedefinieerd worden als een zware drinker[4]. In de overige wijken is dit 10% en 8%.

Ruzie en rondkomen

In IJmuiden en Velsen-Noord heeft 33% van de kinderen van 3-11 jaar te maken (gehad) met ruzies en conflicten binnen het gezin. 4% van de kinderen heeft hier ook problemen mee. In de overige wijken in Velsen heeft 27% met ruzies & gezinsconflicten te maken; het percentage kinderen dat daar →

Bronnen:
- Leefbaarheidsmonitor 2015
- PiAAC/stichting Lezen en schrijven: 2012
- Jeugdmonitor (2013)
- Gezondheidsmonitor 2012
- Kindermonitor GGD Kennemerland Jeugdmonitor Emovo GGD Kennemerland 2014 en 2013

Voetnoten
1 Rookt u wel eens?
2 Iemand die 20 of meer sigaretten per dag rookt.
3 Overmatig drinken is 21 glazen of meer voor mannen en 14 of meer voor vrouwen per week.
4 Zware drinker is voor mannen minstens 1x per week 6 of meer glazen en voor vrouwen minstens 1x per week 4 of meer glazen.

“Bied lokale programma’s aan om de gezondheid te verbeteren.”

problemen mee heeft is hetzelfde: 4%.
In IJmuiden en Velsen-Noord heeft 22% van de gezinnen met kinderen van 3-11 jaar recent enige of grote moeite met rondkomen. In de overige wijken in Velsen is dit 10% .

Voor jongeren van 12-16 jaar geldt dat 19% meegemaakt heeft dat hun ouders geldproblemen hadden. Van de jongeren heeft 9% hier problemen mee. In de overige wijken in Velsen liggen die percentages lager: daar heeft 12% geldproblemen van ouders meegemaakt en heeft 7% hier problemen mee.

Schooluitval

In het schooljaar 2014-2015 woonden er in Zee- en Duinwijk 224 kwalificatie plichtige jongeren (16-17 jaar). Dit is 12% van heel Velsen.
Van de totaal 132 voortijdig schoolverlaters in heel Velsen kwamen er 24 meldingen uit Zee- en Duinwijk; dit is 18%. Er is dus sprake van bovengemiddelde schooluitval in de wijk.

Aandachtspunten en knelpunten uit de wijk

Het feit dat **mensen elkaar niet meer aanspreken oftewel dat de verbinding ontbreekt** is volgens de beroepskrachten een van de grote knelpunten als het gaat over meedoen van alle inwoners. Mensen durven elkaar niet meer zo goed aan te spreken, halen gelijk ‘handhaving’ of de politie erbij als er zich iets voordoet in de wijk. Ook vraagt men zich af of er nog wel aansluiting is tussen oud en jong in Zee-en Duinwijk.

Een ander belangrijk knelpunt is **vroegsignalering van ongezond gedrag** bij jongeren en hun ouders in de brede zin van het woord. Thema’s die hieraan gekoppeld zijn gaan over ongezond eetgedrag, alcohol/drugsgebruik tot schooluitval en crimineel gedrag van jongeren op straat.

Hier wordt nog bij opgemerkt dat het belangrijk is om kinderen/jongeren en hun ouders hier tijdig bij te betrekken omdat aangereikte initiatieven als bemoeienis gezien kunnen worden.

Geldproblemen zijn een groot knelpunt in Zee- en Duinwijk.

Laaggeletterdheid en dan voornamelijk onder Somaliërs en Oost-Europeanen is een belangrijk aandachtspunt in de wijk volgens de beroepskrachten. Dit bevestigt het vermoeden van de gemeente dat laaggeletterdheid in deze wijk mensen kan beperken om mee te doen.

Beroepskrachten geven verder aan dat de toenemende digitalisering ook een beperkende factor is voor participatie van laaggeletterden. Ze hebben weinig geld, hebben vaak geen computer en in combinatie met laaggeletterdheid maakt dit dat ze niet vaardig zijn op dit vlak.

De inwoners geven als aandachtspunt aan dat de mensen in de wijk erg **op zichzelf** leven en er te weinig aandacht is voor **buurtvorming**.

In de gemeente Velsen wordt schooluitval tegengegaan door goed contact met de scholen te onderhouden en snel actie te ondernemen op de eerste signalen van schoolverzuim. Als er sprake is van veelvuldig ziekteverzuim zijn er afspraken over wat de school en de leerplichtambtenaar doen en wat de rol van de schoolarts is. Veelvuldig ziekteverzuim kan een signaal zijn van dreigende schooluitval.

Verder werken we in Velsen met de Overstap-monitor. Dit is een samenwerkingssysteem met de scholen waarbij de leerlingen die examen doen in het VMBO gevolgd worden of zij zich inschrijven bij een vervolgopleiding.

Als leerlingen zich op 1 mei niet hebben ingeschreven bij een vervolgopleiding worden de scholen verzocht om hen aan te melden bij de leerplichtambtenaar, zodat deze in een vroeg stadium het dreigende schooluitval kan tackelen.

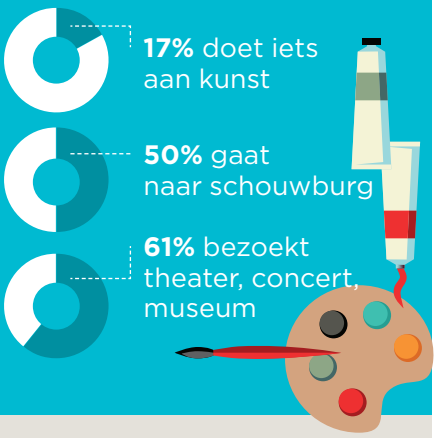
Bezoek buurthuis

In Zee-en Duinwijk bezoekt 20% van de inwoners wel eens een buurthuis. Dit ligt hoger dan het gemiddelde van heel Velsen, waar dit 15% is. Ten opzichte van 2013 zien we een lichte toename. Tegelijkertijd neemt in Zee- en Duinwijk de groep toe die zegt geen behoefte te hebben aan het bezoeken van een buurthuis naar 86% (van 80% in 2013).

Bronnen:
- Leefbaarheidsmonitor 2015
- PiAAC/stichting Lezen en schrijven: 2012
- Jeugdmonitor 2013
- Gezondheidsmonitor 2012
- Kindermonitor GGD Kennemerland en Jeugdmonitor
- Emovo GGD Kennemerland (2014 en 2013)
- Administratiesysteem CARel RMC- regio Midden- en Zuid-Kennemerland 2015

Alle inwoners doen mee

Deelname aan cultuur

Mantelzorg/vrijwilliger

27% mantelzorger

39% vrijwilliger

Roken en drinken

jongeren in IJmuiden/ Velsen-Noord

10% rookt

24% drinkt soms overmatig veel

35% drinkt alcohol

Schooluitval

18% voortijdige schoolverlaters